

Virsraksts: Par nepārreģistrējušās sabiedriskās organizācijas, kas iesniegusi pieteikumu tiesā kā Administratīvā procesa likuma 29. panta tiesību subjekts, tiesībām iesniegt blakus sūdzību un par administratīvās tiesas kompetenci izskatīt strīdus par pašvaldības noteiktajām īres maksām un apsaimniekošanas maksas tarifiem (Administratīvā procesa likuma 29. un 282. pants, kā arī 1. panta trešā daļa).

Tēze: Sabiedriskās organizācijas, kas nav iesniegusi Uzņēmumu reģistrā pieteikumu par pārreģistrāciju biedrību un nodibinājumu reģistrā līdz 2005. gada 31. decembrim, darbība ir uzskatāma par izbeigtu ar 2006. gada 1. janvāri. Ja sabiedriskā organizācija nav iesniegusi minēto pieteikumu Uzņēmumu reģistrā noteiktajā termiņā un pēc 2005. gada 31. decembra kā Administratīvā procesa likuma 29. panta tiesību subjekts ir iesniegusi blakus sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu, tad nevar uzskatīt, ka šādai sabiedriskajai organizācijai uz blakus sūdzības iesniegšanas brīdi piemitusi Administratīvā procesa likuma 29. panta tiesību subjektam nepieciešamā tiesībspēja un rīcībspēja. Tādēļ, pastāvot šādiem apstākļiem, sabiedriskajai organizācijai nav tiesību iesniegt blakus sūdzību par apelācijas instances tiesas lēmumu.

Tēze: Administratīvā procesa likuma 29. pantā paredzētais privātpersonas tiesību aizstāvis ir nozīmīgs tiesību institūts, kas vērsts uz kvalitatīvas palīdzības sniegšanu kādai privātpersonai vai to grupai konkrētās publiski tiesiskās attiecībās. Turklāt šādam aizstāvim konkrētajās tiesiskajās attiecībās ir aktīva loma, jo administratīvais process iestādē vai tiesā tiek aizsākts tieši uz šā subjekta iesnieguma vai pieteikuma pamata un turpmāk tas ir attiecīgā procesa dalībnieks ar visām procesa dalībniekam piemītošajām tiesībām, kas paredzētas Administratīvā procesa likumā. Tādēļ šādai personai, kura plāno uzstāties tiesvedībā kā 29. panta tiesību subjekts, izvirzāmas stingras prasības attiecībā uz tās tiesībspēju un rīcībspēju.

Tēze: Tā kā Administratīvā procesa likums neregulē nepamatoti ierosinātas apelācijas tiesvedības izbeigšanu, attiecībā uz iepriekš minēto gadījumu ir pieņemams pēc analogijas piemērot Administratīvā procesa likuma 282. panta 2. punktu un izbeigt apelācijas tiesvedību, pamatojot, ka blakus sūdzību iesniegusi persona, kurai nebija tādu tiesību.

Tēze: Slēdzot īres līgumus un nosakot īres maksu atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 14. panta pirmās daļas 2. punktam, pašvaldība rīkojas privāto tiesību jomā. Šajā gadījumā īres maksas vienpusēja noteikšana no pašvaldības puses nemaina starp īrnieku un izīrētāju esošo tiesisko attiecību privāttiesisko raksturu. Īres maksa ir tikai viena no īres līguma būtiskajām sastāvdaļām, un uz to attiecināmie izņēmuma noteikumi neietekmē īres līguma būtību – īres tiesisko attiecību pastāvēšana ir atkarīga tikai no īrnieka un izīrētāja abpusēji izteiktas gribas.

Tēze: Tā kā attiecībā uz dzīvojamo māju apsaimniekošanu piemērojamas privāttiesiskās attiecības reglamentējošās tiesību normas, pašvaldība, nosakot dzīvojamās mājas apsaimniekošanas maksas tarifus, rīkojas privāto tiesību jomā.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta**

2006.gada 14. marta

LĒMUMS

Lietā Nr. SKA – 196

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators N. Salenieks
 senatore J. Briede
 senatore D. Mita

piedaloties blakus sūdzības iesniedzējam sabiedriskās organizācijas „Īrnieku kustība par savām tiesībām” *E.V.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja sabiedriskās organizācijas „Īrnieku kustība par savām tiesībām” un *I.K.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 23. janvāra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmums par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Vangažu pilsētas dome ar 2005. gada 18. oktobra lēmumu Nr. 13, 2.p. „Par īres/apsaimniekošanas tarifiem” apstiprinājusi īres maksas un apsaimniekošanas maksas tarifu 0,212 LVL/m² mēnesī. Lēmumā norādīts, ka tarifs stājas spēkā likumā noteiktajā termiņā. Tāpat lēmumā noteikti apsaimniekošanas izdevumi tādā pašā apmērā dzīvokļu īpašniekiem līdz dzīvojamo namu pilnai privatizācijai.

Ar pilnvarojuma līgumu Vangažu pilsētas dome ir pilnvarojusi SIA „Vangažu namsaimnieks” kā valdītājam pārvaldīt un apsaimniekot Vangažu pilsētas pašvaldības nekustamo īpašumu – dzīvojamos namus – saskaņā ar līguma pielikumu. Pilnvarojuma līgumā noteikts, ka SIA „Vangažu namsaimnieks” attiecībās ar īrniekiem uzstājas kā izīrētājs, bet attiecībās ar dzīvokļu īpašniekiem (kuri nav izveidojuši dzīvokļu īpašnieku

kooperatīvo sabiedrību vai citu līgumisko apsaimniekošanas formu) uzstājas kā apsaimniekotājs.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2005. gada 7. decembrī no Siguldas tiesas pārsūtīts Siguldas tiesā kļūdaini iesniegtais sabiedriskās organizācijas „Īrnieku kustība par savām tiesībām” (turpmāk – Īrnieku kustība) un *I.K.* prasības pieteikums, kurā lūgts atzīt par prettiesisku un atcelt iepriekš minēto Vangažu pilsētas domes 2005. gada 18. oktobra lēmumu.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2005. gada 8. decembra lēmumu atteikusies pieņemt Īrnieku kustības un *I.K.* pieteikumu. Tiesnese lēmumā norādījusi, ka konkrētais pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[4] Izskatījusi Īrnieku kustības un *I.K.* blakus sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2006. gada 23. janvāra lēmumu atstājusi negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu. Apgabaltiesa lēmumu pamatojusi ar tālāk minētajiem motīviem.

[4.1] Lai konstatētu, vai pieteikums ir izskatāms Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā, jākonstatē, vai pārsūdzētais Vangažu pilsētas domes lēmums ir administratīvais akts. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1. panta trešajā daļā noteiktajai administratīvā akta definīcijai ir nepieciešams konstatēt, vai pārsūdzētajam lēmumam piemīt visas definīcijā iekļautās pazīmes: ir tiesību akts; vērsts uz āru; izdevusi iestāde; publisko tiesību jomā; nodibina, groza, konstatē vai izbeidz konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatē faktisko situāciju.

[4.2] Tā kā pārsūdzētais lēmums ir uz āru vērsts tiesību akts, kas nosaka turpmākās tiesiskās attiecības starp pašvaldību (tās pilnvarotās personas SIA „Vangažu namsaimnieks” personā) un dzīvojamo telpu īrniekiem un īpašniekiem, būtisks ir jautājums, vai lēmums ir pieņemts publisko vai privāto tiesību jomā. Konkrētajā gadījumā ir nepieciešams vērtēt atsevišķi lēmumu daļā par īres tarifiem un daļā par apsaimniekošanas tarifiem.

[4.3] Pārsūdzētais lēmums daļā par īres maksas tarifu nav administratīvais akts un nav pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā, jo nav pieņemts publisko tiesību jomā. Minēto pamato vairāki tālāk minētie apsvērumi.

[4.3.1] Īres un nomas tiesiskās attiecības ir civiltiesisko saistību veidi, kas reglamentēti Civillikumā. Attiecībā uz dzīvojamo telpu īri ir piemērojamas speciālās tiesību normas – likums „Par dzīvojamo telpu īri”. No likuma „Par dzīvojamo telpu īri”

tiesību normām, jo īpaši no 1., 2. un 4. panta, var secināt, ka dzīvojamo telpu īres tiesiskās attiecības ir privāttiesiskas attiecības, kuras pamatā tiek regulētas ar līdzēju vienošanos. Atbilstoši šā likuma 11.¹ pantam attiecībā uz pašvaldībām piederošajām dzīvojamām telpām likums neparedz īres maksas noteikšanu vienošanās ceļā. Tādējādi var secināt, ka starp līdzējiem attiecībā uz īres maksas noteikšanu pastāv pakļautības attiecību pazīmes.

[4.3.2] Lai arī publiskajām tiesībām ir raksturīgas pakļautības attiecības, tomēr pakļautības attiecību pazīmes attiecībā uz īres maksas noteikšanu nav pietiekams pamats atzīt pašvaldības lēmumu par īres maksas apmēra noteikšanu par publiski tiesisku. Secinājumu pamato šādi argumenti: (a) kopumā nemainās īres līgumisko attiecību privāttiesiskais raksturs un šādam regulējumam ir racionāls pamatojums, tas ir, lai pašvaldībai kā izīrētajam nevajadzētu panākt vienošanos ar katru atsevišķu īrnieku; (b) vienpusēja īres maksas noteikšana no pašvaldības puses pilnībā neizslēdz privāttiesībām raksturīgo līguma brīvības principu, kas konkrētajā gadījumā izpaužas tādējādi, ka īrnieka brīvā griba saglabājas vienīgi izvēlē slēgt vai neslēgt dzīvojamās telpas īres līgumu ar pašvaldības noteikto īres maksas apmēru; (c) likuma „Par pašvaldībām” 15. pantā starp pašvaldības autonomajām funkcijām nav ietvertas pašvaldības kā izīrētāja darbības saistībā ar izīrētiem dzīvokļiem.

[4.4] Arī attiecībā uz lēmuma otro daļu secināms, ka lēmums daļā par apsaimniekošanas izdevumu tarifiem pilnībā neprivatizētajās mājās nav atzīstams par administratīvo aktu, jo nav izdots publisko tiesību jomā. Šo secinājumu pamato apstākļi, ka, ņemot vērā likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta otrajā daļā noteikto, apsaimniekošanas attiecības starp apsaimniekotāju ir privāttiesiskas neatkarīgi no tā, vai apsaimniekošanu veic pašvaldība un tās pilnvarots pārstāvis, vai privāto tiesību subjekts. Tāpat uz to norāda likuma „Par pašvaldībām” 15. pants, kas šo funkciju nenorāda kā vienu no pašvaldības autonomajām funkcijām, kā arī likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 73.⁹ panta sestā daļa, likuma „Par dzīvokļa īpašumu” 1. panta otrā daļa un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta nolēmumos vairākkārtīgi paustais, ka attiecības starp dzīvokļu īpašniekiem un māju apsaimniekotājiem nav publiski tiesiskas.

[4.5] Līdz ar to strīdi par īres un apsaimniekošanas tarifiem ir izskatāmi vispārējās jurisdikcijas tiesā atbilstoši Civilprocesa likuma normām.

[5] Īrnieku kustība un *I.K.* ir iesnieguši blakus sūdzību, kurā lūguši atcelt minēto Administratīvās apgabaltiesas lēmumu un izlemt jautājumu pēc būtības. Šo lūgumu

pamatošanai blakus sūdzības iesniedzēji norādījuši, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka pārsūdzētais Vangažu pilsētas domes lēmums ir administratīvais akts, ar kuru aizskartas Vangažu pilsētas iedzīvotāju tiesības. Minēto tiesību aizskārums blakus sūdzības iesniedzēju ieskatā izpaudies tādējādi, ka ar šo lēmumu pašvaldība uzlikusi iedzīvotājiem pienākumus grozīt īres līgumus bez attiecīgo dzīvokļu īrnieku piekrišanas un šo grozījumu saskaņošanas ar dzīvokļu izīrētāju – SIA „Vangažu namsaimnieks”.

[6] Uz tiesas sēdi ieradies Īrnieku kustības pārstāvis. *I.K.* uz tiesas sēdi nav ieradusies. Ievērojot to, ka *I.K.* pienācīgi paziņots par tiesas sēdes laiku un vietu, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka blakus sūdzību iespējams izskatīt bez blakus sūdzības iesniedzējas piedalīšanās.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējot lietas materiālus, Senāta Administratīvo lietu departaments secina, ka konkrētās blakus sūdzības izskatīšanai ir izvērtējami divi jautājumi. Pirmkārt, ņemot vērā to, ka Uzņēmumu reģistrā ir ievietota informācija, ka Īrnieku kustības darbība ir uzskatāma par izbeigtu ar 2006. gada 3. janvāri, ir izvērtējams, vai Īrnieku kustība varēja iesniegt blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 23. janvāra lēmumu. Otrkārt, ievērojot, ka blakus sūdzību ir iesniegusi gan Īrnieku kustība, gan *I.K.*, ir lemjams par pārsūdzēto apgabaltiesas lēmumu pēc būtības, proti, vai administratīvajā tiesā ir izskatāms prasījums atcelt pašvaldības orgāna (Vangažu pilsētas domes) apstiprināto īres maksu un apsaimniekošanas izdevumus.

[8] Attiecībā uz Īrnieku kustības tiesībām iesniegt blakus sūdzību Senāta Administratīvo lietu departaments izvērtē turpmāk minētos apsvērumus.

[8.1] Ar 2004. gada 1. janvāri spēkā stājies Biedrību un nodibinājumu likums, kas regulē biedrību un nodibinājumu darbības pamatprincipus, organizatorisko struktūru, likvidāciju un reorganizāciju.

2004. gada 22. janvārī pieņemts Biedrību un nodibinājumu likuma spēkā stāšanās kārtības likums. Saskaņā ar šā likuma 1. pantu likuma mērķis ir regulēt pārejas posmu, kura laikā sabiedriskās organizācijas tiek ierakstītas biedrību un nodibinājumu reģistrā, kā arī noteikt pārejas posmā piemērojamo likumu. Atbilstoši minētā likuma 9. panta pirmajai daļai sabiedrisko organizāciju reģistrā reģistrētu sabiedrisko organizāciju ieraksta biedrību un nodibinājumu reģistrā, pamatojoties uz pieteikumu, kas

iesniedzams biedrību un nodibinājumu reģistra iestādei līdz 2005. gada 31. decembrim. Šā panta sestā daļa noteic, ka biedrību un nodibinājumu reģistrā ierakstītais subjekts ir attiecīgās pārveidotās sabiedriskās organizācijas tiesību un saistību pārņēmējs.

No publiskā reģistrā – Uzņēmumu reģistrā – iekļautās informācijas par Īrnieku kustību un Īrnieku kustības pārstāvja sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē Administratīvo lietu departaments konstatē, ka Īrnieku kustība šādu pieteikumu nav iesniegusi un līdz ar to nav pārreģistrējusies.

[8.2] Biedrību un nodibinājumu likuma spēkā stāšanās kārtības likuma 12. panta pirmā daļa noteic, ka biedrību un nodibinājumu reģistra iestāde izskata visus pieteikumus, kas iesniegti līdz 2005. gada 31. decembrim, savukārt pieteikumi, kuri iesniegti pēc šā termiņa, netiek izskatīti. Saskaņā ar minētā likuma 13. panta otro daļu ar nākamo dienu pēc 2005. gada 31. decembra sabiedrisko organizāciju uzskata par darbību izbeigušu. Atbilstoši šā panta trešajai daļai šādu organizāciju sarakstu sabiedrisko organizāciju reģistra iestāde publicē laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, norādot: (a) sabiedriskās organizācijas reģistrācijas numuru un nosaukumu; (b) to, ka triju mēnešu laikā no publikācijas dienas kreditori var pieteikt savus prasījumus.

Ievērojot iepriekš minēto, Administratīvo lietu departaments secina, ka sabiedriskās organizācijas, kas nav iesniegusi pieteikumu par pārreģistrāciju līdz 2005. gada 31. decembrim, darbība ir uzskatāma par izbeigtu ar 2006. gada 1. janvāri. Šis secinājums ir attiecināms arī uz Īrnieku kustību.

[8.3] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 315. panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesas lēmumu administratīvajā procesā var pārsūdzēt administratīvajā procesa dalībnieks. Lai arī Īrnieku kustība pieteikumā nav norādījusi konkrētu privātpersonu, kuru tā aizstāv, tomēr no lietā esošajiem materiāliem secināms, ka konkrētajā tiesvedībā Īrnieku kustība plānojsi uzstāties kā tiesību subjekts, kuram ir tiesības būt par privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizstāvi Administratīvā procesa likuma 29. panta izpratnē.

Administratīvā procesa likuma 29. panta pirmā daļa noteic: „Likumā paredzētajos gadījumos publisko tiesību subjektam vai privāto tiesību juridiskajai personai ir tiesības iesniegt iestādē iesniegumu vai tiesā pieteikumu, lai aizstāvētu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.” Šādā gadījumā saskaņā ar šā likuma 31. panta pirmo daļu privātpersona, kuras tiesību vai tiesisko interešu aizstāvēšanai lieta ierosināta pēc šā likuma 29. pantā minētā tiesību subjekta pieteikuma, ir uzskatāma par pieteicēju.

Jau agrāk, interpretējot šo tiesību normu, Administratīvo lietu departaments ir norādījis, ka sabiedriskā organizācija, pastāvot īpašiem priekšnoteikumiem, ir tiesīga

būt par Administratīvā procesa likuma 29. panta tiesību subjektu (*sk. Administratīvo lietu departamenta 2004. gada 5. oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-234 9. punktu; Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumi un lēmumi 2004. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005. 724. lpp.*). Taču atbilstoši likuma „Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām” 16. panta trešajai daļai sabiedriskā organizācija var aizstāvēt biedru tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses tiesā tikai tad, ja: (a) jautājums ir saistīts ar sabiedriskās organizācijas mērķiem un uzdevumiem, (b) biedru tiesību aizstāvēšanai tiesā jābūt paredzētai statūtos (*sk. lēmuma lietā Nr. SKA-234 10. punktu*).

[8.4] Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka, Administratīvā procesa likuma 29. pantā paredzētais privātpersonas tiesību aizstāvis ir nozīmīgs tiesību institūts, kas vērsts uz kvalitatīvas palīdzības sniegšanu kādai privātpersonai vai to grupai konkrētās publiski tiesiskās attiecībās. Turklāt šādam aizstāvim konkrētajās tiesiskajās attiecībās ir aktīva loma, jo administratīvais process iestādē vai tiesā tiek aizsākts tieši uz šā subjekta iesnieguma vai pieteikuma pamata un turpmāk tas ir attiecīgā procesa dalībnieks ar visām procesa dalībniekam piemītošajām tiesībām, kas paredzētas Administratīvā procesa likumā. Ņemot vērā privātpersonas tiesību aizstāvja institūta nozīmīgumu, izvirzāmas stingras prasības attiecībā uz šā tiesību subjekta tiesībspēju (t.i., spēju būt apveltītam ar administratīvi procesuālajām tiesībām un pienākumiem) un rīcībspēju (t.i., īstenot administratīvi procesuālās tiesības un izpildīt administratīvi procesuālos pienākumus).

Pastāvot konkrētajā lietā konstatētajiem apstākļiem, Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā nevar uzskatīt, ka Īrnieku kustībai uz blakus sūdzības iesniegšanas brīdi piemītusi Administratīvā procesa likuma 29. panta tiesību subjektam nepieciešamā tiesībspēja un rīcībspēja.

[8.5] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, ka Īrnieku kustība, kas vēlas iesaistīties šajā lietā Administratīvā procesa likuma 29. panta subjekta statusā, nav izpildījusi Biedrību un nodibinājumu spēkā stāšanās kārtības likuma prasības par pārreģistrēšanos biedrību un nodibinājumu reģistrā, Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata, ka tai nebija tiesību iesniegt blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas lēmumu. Tā kā Administratīvā procesa likums neregulē nepamatoti ierosinātas apelācijas tiesvedības izbeigšanu, Senāta Administratīvo lietu departaments uzskata par pieņemamu konkrētajā gadījumā pēc analogijas piemērot Administratīvā procesa likuma 282. pantu. Līdz ar to tiesvedība šajā blakus sūdzības daļā, pamatojoties uz Administratīvā procesa

likuma 282. panta 2. punktu izbeidzama, jo blakus sūdzību iesniegusi persona, kurai nebija tādu tiesību.

[9] Ievērojot to, ka blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 23. janvāra lēmumu iesniegusi arī *I.K.*, ir izvērtējams, vai administratīvajā tiesā ir izskatāms prasījums atcelt Vangažu pilsētas domes apstiprināto īres maksu un apsaimniekošanas izdevumus.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184. pantu pieteikumu tiesā var iesniegt par administratīvā akta izdošanu, atcelšanu vai spēkā esamību, iestādes faktisko rīcību, citu no ārēja normatīva akta izrietošu konkrētu publiski tiesisku attiecību pastāvēšanu vai saturu, kā arī par publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību vai izpildes pareizību. Blakus sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Vangažu pilsētas domes 2005. gada 18. oktobra lēmums atzīstams par administratīvo aktu, jo ar šo lēmumu pašvaldība uzlika iedzīvotājiem pienākumu grozīt īres līgumus bez īrnieku piekrišanas un šo grozījumu saskaņošanas ar dzīvokļu izīrētāju – sabiedrību ar neierobežotu atbildību „Vangažu namsaimnieks”.

Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas pirmais teikums noteic, ka administratīvais akts ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Lai iestādes lēmumu varētu atzīt par administratīvo aktu, tam jāatbilst visām minētajām pazīmēm, tajā skaitā, tam jābūt izdotam publisko tiesību jomā.

[11] Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka Vangažu pilsētas dome, 2005. gada 18. oktobrī pieņemot lēmumu Nr. 13,2.p par dzīvojamo telpu īres maksas tarifu apstiprināšanu, rīkojusies privāto tiesību jomā.

[11.1] Likuma „Par pašvaldībām” 14. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktas pašvaldības tiesības slēgt darījumus, kā arī veikt citas privāttiesiska rakstura darbības. Viens no privāttiesisko darījumu veidiem ir īres līgums, kura tiesiskais regulējums ietverts Civillikumā un likumā „Par dzīvojamo telpu īri”. Atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 4. panta pirmajai daļai izīrētājs var būt jebkura persona – tostarp pašvaldība.

[11.2] Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 2. panta pirmajā daļā noteikts, ka dzīvojamās telpas īre ir dzīvojamās telpas lietošanas tiesību nodošana citai personai par

maksu. Īres maksu saskaņā ar minētā likuma 11. panta pirmo daļu puses nosaka, rakstveidā vienojoties, izņemot atsevišķus likumā noteiktus gadījumus. Viens no šādiem izņēmuma gadījumiem noteikts likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 11.¹ pantā, proti, ka pašvaldībām piederošo dzīvojamo telpu īres maksu nosaka attiecīgā pašvaldība vai tās pilnvarota institūcija. Tā kā minētā tiesību norma regulē īres tiesiskās attiecības un līdz ar to pieder privāto tiesību jomai, tad arī pašvaldības lēmumam un no tā izrietošajam īrnieku pienākumam grozīt īres līgumu ir privāttiesisks raksturs. Turpretim administratīvais akts var iedzīvināt tikai publisko tiesību jomai piederošās administratīvās tiesības (*sk. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums TNA, 2002., 110. lpp.*).

Senāta Administratīvo lietu departamenta ieskatā īres maksas vienpusēja noteikšana nemaina starp īrnieku un izīrētāju esošo tiesisko attiecību privāttiesisko raksturu. Īres maksa ir tikai viena no īres līguma būtiskajām sastāvdaļām, un uz to attiecināmie izņēmuma noteikumi neietekmē īres līguma būtību – īres tiesisko attiecību pastāvēšana ir atkarīga tikai no īrnieka un izīrētāja abpusēji izteiktas gribas.

Likumā paredzētajām pašvaldības tiesībām vienpusēji noteikt īres maksu ir racionāls pamatojums – noteikt efektīvu īres tiesisko attiecību regulējumu ar lielu skaitu īrnieku, ievērojot arī publisko tiesību subjektam jebkurā tiesību jomā obligāto vienlīdzības principu.

[11.3] Pašvaldības autonomās funkcijas reglamentē likuma „Par pašvaldībām” 15. pants. Šajā pantā minētajām funkcijām ir publiski tiesisks raksturs. Īres jautājumu risināšana šajā uzskaitījumā nav minēta. No šīs tiesību normas izriet, ka publiski tiesisks raksturs ir tiem ar dzīvokļu jautājumiem saistītajiem pašvaldības lēmumiem, kuriem saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 7. punktu ir sociālās palīdzības raksturs. Sniegt sociālo palīdzību ir pašvaldības publiski tiesisks pienākums. Turpretim, slēdzot īres līgumus un nosakot īres maksu atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 14. panta pirmās daļas 2. punktam, pašvaldība rīkojas privāto tiesību jomā.

[12] Vangažu pilsētas dome, pieņemot 2005. gada 18. oktobra lēmumu, rīkojusies privāto tiesību jomā, nosakot arī dzīvojamās mājas apsaimniekošanas maksas tarifus.

Tāpat kā īres tiesiskās attiecības, arī dzīvojamo māju apsaimniekošana saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 15. pantu neietilpst pie publisko tiesību jomā īstenotajām pašvaldības funkcijām.

Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta otrā daļa paredz, ka līdz brīdim, kad dzīvokļu īpašnieku sabiedrība vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarota persona ar nodošanas-pieņemšanas aktu pārņem dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesības, dzīvokļa īpašniekam maksu par dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu nosaka Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Atbilstoši minētā likuma 73.⁹ panta sestās daļas noteikumiem dzīvokļa īpašnieka tiesības, pienākumus un atbildību, kā arī dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļu un citu dzīvoklī iemitināto personu statusu reglamentē likums „Par dzīvokļa īpašumu” tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar šo likumu. Savukārt likuma „Par dzīvokļa īpašumu” 1. panta otrajā daļā ir ietverta atsauce uz Civillikuma normu piemērošanu šajās attiecībās.

No minētajām tiesību normām izriet, ka attiecībā uz dzīvojamo māju apsaimniekošanu piemērojamas privāttiesiskās attiecības reglamentējošās tiesību normas.

[13] Ņemot vērā iepriekš minēto, Vangažu pilsētas domes 2005. gada 18. oktobra lēmums Nr. 13,2.p nav pieņemts publisko tiesību jomā, tāpēc tas nav administratīvais akts. Administratīvā apgabaltiesa ir pareizi piemērojusi attiecīgās tiesību normas un secinājusi, ka pieteikumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 191. panta pirmās daļas 1. punktu jāatsaka pieņemt, jo lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Strīdi par īres un apsaimniekošanas maksu ir izskatāmi vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323. panta 1. punktu un 324. pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 23. janvāra lēmumu, bet *I.K.* blakus sūdzību noraidīt.

Izbeigt tiesvedību blakus sūdzības daļā, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedriskās organizācijas „Īrnieku kustība par savām tiesībām” blakus sūdzību.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

N. Salenieks

senatore

J. Briede

senatore

D. Mita